

แนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่

Guidelines for Political and Administrative Development in The Modern Rural Society

อนุชา พลละกุล¹, พระครูอุดมเจติยารักษ์², นายนพ เฟื่องฟู³

นางศิริเพ็ญ สุตแสนสง่า⁴, นายมะลิ ทิพย์ประจักษ์⁵

Anucha Palakul¹, Phra Kru Udomjaya Yarak², Mr.Nop Faogfu³

Mrs.Siripen Sudsangsang⁴, Mr.Mali Thipchak⁵

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ (การเมืองการปกครอง)

หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี

¹Lecturer in Political Science (Politics, government)

¹Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phetchaburi Province

Email: mahaa_puen29@hotmail.com

Abstract

The determination of citizen roles for politic in the constitution is a fundamental of a modern representatives' democracy that opens the opportunity for every people nationwide to have chances to take part in politics in a national level. As a result, it paves the way to determine the political relationship which consequently affected the rural. Such mechanism contributes to build up the political cultures in forms of people participation by acknowledging and exercising the political power in order to expand the people participation to the government organization corresponding to the various Act to clearly identify people participation. This manner could be regarded as the allocation of political benefits and interests either tangibles or intangibles in a democracy system were organized fairly for the civic citizens. The state authorities should neither harm his people by using power unlawfully, life and property treats nor political progress. In order to protect interests and benefits of state personnel and to be fair in decentralization of power administration in rural areas. The selection of rural leaders must be fair, equal and transparent, no blocking on either contents and procedures in both physical and mental. There should be no any obstacle, no tricks from the rural as well as the local authorities to preserve the rights which the civic citizen deserve to have by law. All of these characteristics would be the political and administrative in a modern rural society authentically.

Keyword: Guidelines, Political and Administrative Development, Modern Rural Society

บทคัดย่อ

การกำหนดบทบาทพลเมืองด้านการเมืองในรัฐธรรมนูญ เป็นพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนสมัยใหม่ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วทั้งอาณาจักรในทุกภูมิภาค มีโอกาสเข้าร่วมการเมืองระดับชาติ แล้วกำหนดความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อชนบท เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม ในการให้เกื้อหนุนอำนาจและการใช้อำนาจการเมือง ที่แสดงความต้องการการมีส่วนร่วมให้ขยายไปสู่องค์กรของรัฐ

[270]

“ความรู้มีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ภายใต้ช่องทางตามพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งได้ระบุการมีส่วนร่วมภาคประชาชนไว้ชัดเจน ถือเป็นการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่สมาชิกแห่งรัฐและสังคมพึงได้ ทั้งทรัพยากรนามธรรมและรูปธรรมแก่พลเมืองอย่างชอบธรรม โดยเจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่ใช้อำนาจรัฐคุกคามประชาชนด้วยอำนาจนอกเหนือกฎหมาย ทั้งเชิงกลั่นแกล้งด้วยข้อกฎหมายที่คุกคามความปลอดภัยต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความก้าวหน้าทางการเมือง เพื่อปกป้องอำนาจและผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐเอง และต้องกระจายอำนาจระดับท้องถิ่นให้ยุติธรรม ด้วยการคัดเลือกผู้นำต้องโปร่งใสเสมอภาคโดยไปถูกปิดกั้นทั้งเชิงเนื้อหาและวิธีการ ทั้งด้านกายภาพและจิตใจ ปรากฏจากการกีดกันขัดขวางจากอุปสรรคและจากเล่ห์กลของผู้มีอำนาจในท้องถิ่นและภูมิภาค อันเป็นอำนาจที่พลเมืองในชุมชนพึงมีตามบทบัญญัติต้องถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การเมืองการปกครอง, สังคมชนบทสมัยใหม่

บทนำ

ท้องถิ่นนิยมเกิดจากแรงขับเคลื่อนโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นอิทธิพลการขยายตัวสู่ความเป็นเมือง ที่กำลังเข้ามาแทนที่สำนักอุดมการณ์ชาตินิยม เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคแห่งข่าวสาร ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนได้อย่างรวดเร็วจากสื่อมวลชน ทำให้เกิดการกระตุ้นปลุกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น อันได้แก่องค์กร/หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชน ให้รู้จักเห็นคุณค่า รักษา และหวงแหนทรัพยากรภายในท้องถิ่น พร้อมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลกลาง หากรัฐบาลกลางหวังจะตัดวงจรผลประโยชน์จากท้องถิ่นโดยไม่โปร่งใส สามารถถูกต้องด้านจากประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังเช่นกรณีของกลุ่มประชาชนออกมาเรียกร้องสิทธิ และความเสมอภาคต่างๆ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองภาคประชาชน (อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล, และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2557) (Aree Naipinit, Patarapong Kroeksakul and Thongphon Promsaka Na Sakolnakorn, 2014) แต่อีกนัยหนึ่งท้องถิ่นนิยมพยายามต้านทานโลกาภิวัตน์ที่เน้นความทันสมัย การเป็นอุตสาหกรรม การเป็นตะวันตก ที่ได้กลายเป็นวาทกรรมหลักที่ครอบงำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโลกที่สาม รวมทั้งประเทศไทยมาเกือบ 60 ปี (2504-2560) ได้แสดงให้เห็น

ถึงความไม่สมมาตรของการผลิตและการกระจายทรัพยากรและอำนาจในชุมชน กระนั้นความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนภายใต้การเติบโตของท้องถิ่นนิยมกลับถูกคุกคามด้วยทุนนิยม การตลาดและสื่อสมัยใหม่ ด้วยความไม่รู้เท่าทันของประชาชน ชุมชน และองค์กรของรัฐ (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, ม.ป.ป.) (Rungnapa Yanyongkasemsuk, n.d.)

การพัฒนาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่พยายามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ โดยมีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ที่จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรม ผ่านการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นแกนสำคัญของการขับเคลื่อนระบบหรือองค์การทางการเมือง กระบวนการที่ดำเนินการไปนั้นต้องสามารถตอบสนองประโยชน์ส่วนรวมได้ และมีความเป็นธรรมในการบริหารจัดการข้างต้นนั้น ย่อมเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง(ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553) (Phusit Khantikul, 2010) ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองนับเป็นการมีส่วนร่วมพื้นฐานที่สำคัญของการเมืองท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ก็เพราะว่าพลเมืองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอิสระของรัฐ และพลเมืองได้ใช้อำนาจผ่านระบบ

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ตัวแทนที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่ ในสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น สิ่งที่เราให้ความสำคัญคือ การมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระบนพื้นฐานของความรู้ ความตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (บุญเชิดมารศรี, 2553) (Booncherd Marasri, 2010)

การพัฒนาการเมืองการปกครองเป็นความประสงค์ของชาติ โดยการกำหนดให้มืองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ก่อตัวขึ้น แล้วให้ทำหน้าที่พัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประชาชาติและประชาชนเสมอมา ซึ่งถูกกำหนดโดยรัฐบาล คณะรัฐมนตรี ข้าราชการประจำทั้งในภูมิภาคและท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นยังไม่เพียงพอ หรือถูกนำไปใช้อย่างขาดประสิทธิภาพ ที่จะกระตุ้นให้ประชาชนผู้อยู่ในชนบทได้รับการฝึกฝนในบริบททางการเมืองทุกหน่วยบุคคลตามศักยภาพของตน เพื่อให้เป็นไปตามกรอบบัญญัติซึ่งเปิดช่องให้ประชาชนทุกสถานะ เป็นกลไกสำคัญด้านการเมืองการปกครอง ทั้งนี้เพราะเป็นอุดมการณ์หนึ่งในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำการทบทวนกระบวนการและแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองของประชาชนในเขตพื้นที่ชนบทเพื่อให้ได้แนวคิดและวิธีการกระตุ้นพลเมืองของชาติ ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนพึงได้รับจากระบบการเมืองทั้งระดับมหภาคและจุลภาค ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่ชีวิตของตนให้ก้าวไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง

บทความชิ้นนี้ต้องการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่ ด้วยการพรรณนา ที่แตกต่างจากอดีตซึ่งถูกกำหนดความต้องการของชนบทจากอำนาจแนวดิ่งนอกพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ขณะที่ความต้องการจำเป็นแท้จริงกลับถูกปฏิเสธ นับเป็นการตอบสนองที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมตามลักษณะการเมือง

การปกครองสมัยใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของมนุษย์ในระบบประชาธิปไตย ซึ่งจะนำเสนอผ่านทฤษฎีการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization Theory) ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) และแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับประเด็นต่างๆ ของเนื้อหาต่อไป

สังคมเมืองกับสังคมชนบทสังคมเมืองความหมายของสังคมเมือง

สังคมเมือง (Urban Society) หมายถึงสถานที่ตั้งถิ่นฐานอันถาวร หนาแน่น และมีขนาดใหญ่โต บุคคลมีพื้นเพแตกต่างกันมารวมกันอยู่เป็นหมู่เหล่า (Louis Wirth, อ้างถึงในติน ปรัชญพฤทธิ์, 2555) (Tin Prachayapruit, 2012) ประชากรเหล่านี้อาศัยอยู่ร่วมกันและขยายความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ 300 – 10,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร ตามกฎหมายแต่ละประเทศกำหนดไว้ ซึ่งให้ความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์บทบาทเมืองจากอดีตด้วย ที่อาจได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตามกฎหมายปกครอง ด้วยการสร้างให้เกิดชุมชนขึ้นที่ปรากฏเป็นตึก ถนน ประปา และไฟฟ้า โดยมีความสำคัญที่แตกต่างออกไปจากชุมชนชนบทหรือชานา โดยให้ความสำคัญกับระบบพาณิชยกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการซื้อขายสินค้าและบริการ ผ่านกระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมโรงงาน แต่ยังคงอาศัยพืชเกษตรจากภายนอกเพื่อยังชีพ ซึ่งทดแทนจากการเข้ามาทำงานของคนนอกพื้นที่ โดยมีศักยภาพในการให้บริการทางการค้าสมัยใหม่และความหลากหลายทางศาสนา ให้เกิดผลต่อการเคลื่อนไหวหลายอย่างในชีวิตของคน มีพื้นฐานชีวิตแตกต่างกันได้อาศัยอยู่ร่วมกัน ในความเป็นสมัยใหม่ที่มีปฏิสัมพันธ์กันทางวัตถุ ไม่ยึดมั่นในตัวบุคคล และควบคุมสมาชิกด้วยกฎระเบียบใหม่ที่สร้างขึ้นร่วมกัน (Victor B. Ficker and Herbert S. Graves, 1971 อ้างถึงในติน ปรัชญพฤทธิ์, 2555) (Tin Prachayapruit, 2012)

ลักษณะของสังคมเมือง

“ความร่มร่าฐานมาจากจิตสำนึก”

สังคมเมืองเป็นพื้นที่ที่มีการอาศัยอยู่หนาแน่น แสดงออกซึ่งความเจริญทางกายภาพ แต่อาจเป็นจุดเสื่อมของความอ่อนด้อยด้านจิตใจเชิงจริยธรรม (ทัศนาศ พุทธิการกิจ, 2558) (Thassana Puttikankit, 2015) เพราะสังคมเมืองเป็นกลุ่มทุติยภูมิ (secondary group) ซึ่งมีสถานภาพและฐานะทางเศรษฐกิจ อำนาจ และความสัมพันธ์ทางการเมือง มีโครงสร้างชนชั้นทางสังคม ชัดเจน ประกอบด้วย กลุ่มคนที่เป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากตระกูลเก่าและขุนนาง ผู้บริหารในสาขาอาชีพต่างๆ นักธุรกิจ ข้าราชการ ช่างฝีมือ และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพจากสังคมชนบทเข้าสู่สังคมเมือง(สมจิต โยธะคง, ม.ป.ป.) (Somjit Yothakong, n.d.) ซึ่งในภาพรวมความเป็นสังคมเมืองมักแสดงออกให้เห็นว่า ประชาชนอยู่ร่วมกันหนาแน่นแออัด เพราะเป็นแหล่งการค้า การศึกษา และการปกครอง มีชีวิตความเป็นอยู่ลักษณะต่างคนต่างอยู่ การติดต่อเกิดขึ้นในระบบความเป็นพิธีการ ในขณะที่ความสัมพันธ์ส่วนระหว่างบุคคลตัวมีน้อย ถึงแม้ว่าบ้านเรือนจะตั้งอยู่ใกล้กันก็มักไม่รู้จักกัน เพราะเป็นครอบครัวเดี่ยวและลักษณะการก่อสร้างบ้านเป็นแนวดิ่งเนื่องจากที่ดินมีจำกัดและราคาแพง เมื่อบุตรแต่งงานก็แยกครอบครัว ทั้งชายและหญิงต่างมีอาชีพเป็นของตนเอง ตามลักษณะความสามารถ หรือตามลักษณะทางวิชาชีพ ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เพราะเป็นศูนย์รวมของบุคคลหลายระดับหลายอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่จึงมีลักษณะแตกต่างกัน ส่วนใหญ่อิงอาศัยวัตถุนิยมมากกว่าด้านจิตนิยม ต่างดิ้นรนชวนขวายหาเลี้ยงชีพ เกิดการแข่งขันกันตลอดเวลา ความสัมพันธ์ทางจิตใจจึงลดลง เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นแหล่งอารยธรรมและขนบธรรมเนียมร่วมสมัยซึ่งเป็นอิทธิพลของต่างประเทศ มีวิธีการกำกับควบคุมสังคมด้วยกฎหมายที่เป็นแบบแผน เพื่อให้เกิดสิทธิและบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนระเบียบวินัยของสังคม และลักษณะการดำเนินชีวิตเต็มไปด้วยการแก่งแย่งแข่งขัน ทั้งในชีวิตประจำวันและหน้าทึ่การทำงาน เนื่องจากมีความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจเฉพาะ

หน้าแบบซื้อขายเท่านั้น (ณรงค์ เล็งประชา, 2544) (Narong Seng Pracha, 2001) เมืองยังเป็นแหล่งทุน เป็นศูนย์กลางการสื่อสารคมนาคม เป็นแหล่งจ้างงานในภาคการผลิตสมัยใหม่ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา และเป็นแหล่งเปิดรับวัฒนธรรมและแบบแผนการดำรงชีวิตของต่างชาติ นอกจากนั้นเมืองใหญ่ตามภูมิภาคก็เริ่มเติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น เชียงใหม่ นครราชสีมา อุบลราชธานี เชียงราย หาดใหญ่ ฯลฯ ทั้งนี้เป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวภายในประเทศ จากการเพิ่มสัดส่วนของการผลิตภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมในเศรษฐกิจไทย ทำให้ต้องการแรงงานและการบริหารจัดการในศูนย์การผลิตซึ่งตั้งอยู่ในเขตเมืองมากขึ้น ในขณะที่ในภาคเกษตรกรรมปริมาณของการผลิตเพื่อขายในตลาดก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดธุรกิจการซื้อขายพืชไร่กระจายไปตามหัวเมืองในส่วนภูมิภาค การเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วนี้ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการอพยพของคนในชนบทเข้าสู่เมือง การอพยพดังกล่าวมีทั้งส่วนที่เป็นการย้ายถิ่นอย่างถาวร และการอพยพย้ายถิ่นชั่วคราวหรือตามฤดูกาล คาดว่าอีกประมาณสองทศวรรษข้างหน้า (ปัจจุบัน พ.ศ.2560) สังคมไทยจะเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง กล่าวคือประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ในปัจจุบันมีประชากรประมาณ 25% ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และในอนาคตจะเพิ่มเป็น 60% ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, ม.ป.ป.)(Nidhi Eawsriwong, n.d.) เนื่องจากตึก อาคาร และสิ่งปลูกสร้างขยายตัวออกไปรอบเมืองใหญ่

วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง คือแบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล ที่มีระบบและส่วนต่างๆ ของการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากความโน้มเอียงในการรับรู้ อันเป็นความที่บุคคลเข้าใจ ยึดติดต่อระบบการเมืองนั้น ที่มีผลมาจากความโน้มเอียงในความรู้สึกเฉพาะของบุคคล ก่อให้เกิดความโน้มเอียงในการประเมินคุณค่า โดยการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจ

“ความริ้วกรฐานมาจากจิตสำนึก”

กิจกรรมทางเมืองตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น (Almond, Gabriel and Sidney Verba, 1956 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanawong, 1985) ภาพลักษณ์คนเมืองเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง มีความเป็นสมัยใหม่สามารถแยกประเด็นทางศาสนากับประเด็นทางการเมืองออกจากกันได้ มีความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยสูงกว่าคนชนบท (ประภาส ปันตบแต่ง, 2553) (Prapart Pintobtang, 2510) คนเมือง (ชนชั้นกลาง) จึงมักให้ความสำคัญกับพรรค ตัวผู้นำพรรค บทบาทของพรรคที่ผ่านมา แนวนโยบายของพรรค ด้วยเหตุนี้ในการเลือกตั้งหลายต่อหลายครั้ง ชนชั้นกลางซึ่งมักอยู่ในเขตเมือง คือเขตเทศบาล จึงเป็นได้แค่ฐานนโยบาย หรืออีกนัยหนึ่งเป็นได้แค่ผู้เลือกตั้ง มิใช่เป็นทั้งฐานนโยบายและฐานเสียงพร้อมๆ กัน เหมือนชาวนาชาวไร่ในชนบท (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2556) (Anek Laothamatas, 2013)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสังคมเมือง

สังคมเมืองถือเป็นกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) มีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมืองโดยการป้อนข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารกันในระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มศาสนา และกลุ่มข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหรือชุมชน จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อยู่นอกเมือง ปัจจัยสำคัญคือมีฐานะทางการเงินที่ดี และเวลาที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองทั้งโดยตรงและอ้อม (ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553) (Phusit Khantikul, 2010) ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากกว่าประชาชนในเขตชนบท (ปิยนุช เงินคล้าย และคณะ, 2540) (Piyanus Ngermklay and group, 1997) ทั้งในด้านการติดตามสถานการณ์การเมืองผ่านสื่อในช่องทางต่างๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และในงานชิ้นนี้ยังกล่าวถึงชนชั้นกลางออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในระดับมากที่สุด ในขณะที่ชนชั้นล่างมีส่วนร่วมเพียงไม่มาก (ปารวตี โอบอ้อม, 2555) (Paravati Oblhom, 2012)

สังคมชนบท ความหมายของสังคมชนบท

สังคมชนบท (Rural Society) หมายถึง อาณาบริเวณที่อยู่นอกเขตเมือง เป็นเขตที่มีผู้คน/ประชาชน/ประชากรอาศัยอยู่ต่อหน่วยพื้นที่ที่กระจัดกระจาย ส่วนใหญ่เป็นตามสภาพการณ์ของธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย โดยดำเนินชีวิตเพื่อตอบสนองความจำเป็นแบบเรียบง่าย การรับรู้ด้านเศรษฐกิจอิงอาศัยการเกษตรเป็นหลัก เครือข่ายสมาชิกที่อาศัยอยู่ภายในอาณาบริเวณเดียว และติดต่อกันง่ายภายใต้การสัญจรทางเท้าหรือยานพาหนะในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมที่ชาวชนบทรับรู้และปฏิบัติร่วมกันจนเป็นบรรทัดฐาน (ความเคยชิน) ภายในชุมชนจึงมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (ญาติพี่น้อง) มีความสนใจร่วมกัน มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แม้ว่าจะมีการแข่งขัน ความขัดแย้งกันบ้าง แต่เป็นครั้งคราว สังคมชนบทมีเครือข่ายเชิงสมาชิกตามระบบสังคม เช่น ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการ (ทัศนาศ พุทธิการกิจ, 2558) (Thassana Puttikankit, 2015) ดังนั้นในสังคมชนบทจึงเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ หาเลี้ยงตัวเองโดยลำพังมายาวนานภายใต้การใช้โครงสร้างในชุมชนซึ่งเน้นวิถีดำเนินชีวิตแก่สมาชิก หนึ่งส่วนใหญ่ให้ภาพลักษณ์ผ่านสามัญสำนึกว่าพวกเขาไม่รู้หนังสือ (Robert Redfield และ Taylor, อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2555) (Tin Prachayapruit, 2012)

ลักษณะของสังคมชนบท

ชนบทเป็นเขตพื้นที่ที่มีผู้คนมีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ผูกพันและคุ้นเคยกับธรรมชาติตามฤดูกาล ที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ยังคงยึดอาชีพการเกษตร จึงก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้น้อยอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสุขอนามัยยัง

“ความรู้มีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ขาดการดูแลอย่างถูกวิธี และการศึกษาโดยรวมของสมาชิกภายในครอบครัวอยู่ที่มัธยมศึกษาปีที่ 6 ลงมาถึงประถมศึกษา (ทัสนา พุทธิการกิจ, 2558) (Thassana Puttikankit, 2015) สังคมชนบทเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (primary group) มีลักษณะเด่น ได้แก่ การรวมกลุ่มแบบอรูปนัย (informal) มีการติดต่อกันแบบตัวถึงตัว สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมคล้ายคลึงกัน ทำให้สถานภาพและบทบาทของคนในสังคมชนบทไม่แตกต่างกัน จึงมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกของสังคมทำหน้าที่สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างราบรื่น โดยมีระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการนับถืออาวุโส มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนา เป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคมในชนบท และมีสถานภาพในลักษณะจำเพาะของตัวบุคคล เช่น อายุ ความสามารถ และคุณความดี ผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในสังคมชนบท ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้อาวุโสที่ชาวบ้านเคารพนับถือ (สมจิต โยธะคง, ม.ป.ป.) (Somjit Yothakong, n.d.) แต่ชาวชนบทขาดทักษะในการประกอบการ และการบริหารจัดการสมัยใหม่ ซึ่งสามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ว่า ชนบทมีครอบครัวเป็นหน่วย/แหล่งสร้างเศรษฐกิจ ในลักษณะครอบครัวขยาย แต่ละครอบครัวเป็นสมาชิกเครือญาติกัน ประกอบอาชีพคล้ายคลึงกัน จึงมีฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินไม่แตกต่างกัน ใช้วัดเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาและกิจกรรมในชุมชน มีความยึดมั่นอยู่กับประเพณีดั้งเดิมเป็นอย่างดี ยากต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลง พึ่งพาสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การอยู่อาศัยต่อพื้นที่ประชากรไม่หนาแน่น ยึดมั่นในหลักคำสอนทางศาสนา และพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งสัมพันธ์กับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โสยศาสตร์ โชคลาง และปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ (ณรงค์ เล็งประชา, 2544) (Narong Seng Pracha, 2001) โดยสรุป **สังคมชนบทคงสภาพความเป็นบ้านนอกแบบชุมชน**

โบราณดั้งเดิม อาจแฝงไปด้วยความป่าเถื่อนโดยธรรมชาติ ซึ่งอยู่กันแบบเรียบง่ายกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคแบบชุมชนเผ่า ที่ยึดมั่นในศีลธรรมเป็นแบบในการดำเนินชีวิต ให้เกิดความสมดุลในความเป็นมนุษย์เพื่อเป็นหนึ่งเดียว เชื้อพ้องอำนาจที่เหนือกว่าจึงสั่งสอนง่าย โดยเฉพาะความศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา (ความเชื่อ) พระและโชคลาง แต่อาจคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว (Gulick, J., 1973 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanawong, 2015)

วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมชนบท

สังคมชนบทเป็นสังคมบุพกาลหรือสังคมครอบครัว ดำเนินชีวิตด้วยวิถีเรียบง่าย ยึดติดกับขนบธรรมเนียมประเพณี ขาดองค์ความรู้แบบสมัยใหม่ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ คนชนบทไม่มีความสนใจทางการเมือง มองการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวที่ตนไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงหันไปพึ่งศาสนาเพื่อหวังจะหลุดพ้นจากความลำบากในภพนี้ ไปสู่ความสบายในภพหน้า รวมถึงการพึ่งพิงผู้มีอิทธิพลหรือนักเลงในท้องถิ่นเสียเป็นส่วนใหญ่ (ณรงค์ เล็งประชา, 2523) (Narong Seng Pracha, 1980) วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทยมี**สามยุค** โดย**ในยุคแรก** เป็นวัฒนธรรมการเมืองแบบปรีชาหาหรือ ซึ่งพัฒนามาจากความโดดเด่นของหัวโจกหรือคนกลุ่มหนึ่ง **ยุคที่สอง** เป็นวัฒนธรรมการเมืองแบบแข่งขันแบบทำลายล้าง ซึ่งพัฒนามาจากระบบแย่งชิง และ ยึดครองฐานเสียงทางการเมืองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และ**ยุคสุดท้าย** เป็นวัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจผูกขาดทางการเมือง ซึ่งพัฒนามาจากวัฒนธรรมแบบรวมศูนย์อำนาจและการจัดระบบความสัมพันธ์แนวตั้ง (จรัส สุวรรณมาลา, ม.ป.ป.) (Jaras Suwanmala, n.d.) ความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคลมักถูกผลักดันด้วยตัวแบบความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติที่ก่อรูปเป็นระบบการเมืองอย่างยาวนาน ซึ่งได้กำหนดโครงสร้างและบทบาทของผู้นำทางการเมืองไว้แล้ว และเป็นกลุ่มผู้กำหนดนโยบายสาธารณะไว้เหนือบุคคลธรรมดาเหล่า

“ความมีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

อื่น จึงยอมรับโครงสร้างการตัดสินใจในกระบวนการทั้งหมดนั้นว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาล เพราะบุคคลสำนึกแต่ว่าตนเป็นสมาชิกของสังคม แต่ยังขาดความสัมพันธ์ในระบบการเมืองเชิงพลเมือง (Almond, Gabriel and Sidney Verba, 1965 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanyawong, 2015) ต่อมาวัฒนธรรมทางการเมืองของคนชนบทได้เกิดเปลี่ยนแปลงแบบมีนัยสำคัญ ภาพลักษณ์ชาวบ้านผู้ซึ่งไม่สนใจปัญหาทางการเมือง กลับเป็นกลุ่มที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง พร้อมละทิ้งไร่นาเพื่อเข้าร่วมการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง และเลือกนักการเมืองโดยอิงกับผลประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่คนเมืองไม่ยอมรับ เพราะมองว่าขาดศีลธรรมและเห็นแก่ตัว มีแต่จะได้นักการเมืองชั่วร้ายมาบริหารบ้านเมือง ทว่านั่นคือระบอบประชาธิปไตยที่มองว่าการต่อรองผลประโยชน์เป็นเรื่องปกติ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2553) (Wiangrat Netipho, 2010) โดยสรุปชาวชนบทยุคก่อนไม่สนใจการเมืองในทุกมิติ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้คือมีอคติต่อการเมือง ไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่ากรณีใด แต่ต่อมาจึงแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะด้วยเงื่อนไขใด หรือแรงผลักดันใดก็ตาม ถือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองในชนบทที่ก้าวหน้าอีกระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากกระแส ประชาธิปไตยที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสังคมชนบท

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในอดีตของไทย พบทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้ไม่มีบทบาททางการเมือง ไม่มีความคิดเห็นและไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ชนเผ่าเงาะปาซาไก และชนเผ่าเผด็องเหลียงในประเทศไทยหรือประชาชนในสังคมชนบทที่ห่างไกลความเจริญ หรือในกรณีเลือกตั้งประชาชนไปใช้สิทธิตามปกติ แต่ไม่ได้สนใจว่าใครจะเป็น

ผู้ชนะการเลือกตั้ง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบโพร์ฟ้า (Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปในระดับหนึ่ง ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ต่อต้าน ไม่เรียกร้อง เพราะรู้สึกตัวเองไม่มีอิทธิพลต่อวิถีทางการเมือง ไม่มีอำนาจตรวจสอบไม่มีส่วนร่วมซึ่งพบมากในประเทศไทย ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) ซึ่งมีกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ตื่นตัว ตระหนักรู้เห็นคุณค่าและความสำคัญ เข้าไปมีส่วนร่วม และมีจิตสำนึกทางการเมือง ที่ปรารถนาว่าต้องควบคุม กำกับ และตรวจสอบผู้ปกครอง ให้ใช้อำนาจตามระบบการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยความเป็นธรรมภายใต้อำนาจตามกฎหมาย (อริยธัช แก้วเกาะสะบ้า, 2559) (Arituch Kaewkosaba, 2019) เมื่อเกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายการเช่านาในปี พ.ศ.2517-2518 นั้น นับเป็นพลังแสดงความต้องการของพลเมืองชนบทที่มีต่อรัฐบาลโดยตรง ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีสำนักงานปฏิรูปที่ดินเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว แม้จะไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2528) (Sombat Thamrongthanyawong, 1985) แต่ก็ยังเป็นผลผลิตที่ได้จากการเรียกร้องแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรอย่างแท้จริง งานชิ้นหนึ่งกล่าวว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตเมือง (ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ, 2540) (Piyanush Ngermklay and group, 1997) อย่างไรก็ตามการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นทุกบทบาท นำไปสู่การคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นตามชนบทและเสนอตัวเข้าเป็นนักการเมืองระดับชาติในฐานะผู้นำ

“ความรู้รากฐานมาจากจิตสำนึก”

ท้องถิ่น ที่มีความสามารถทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับโดยวิถีประชาของสังคมชนบท

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองการปกครองในชนบท

ชนบทเป็นพื้นที่อาศัยของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นแหล่งผลิตอาหารเชิงเกษตร และเป็นตลาดแรงงาน เมื่อประเทศพัฒนาย่อมคำนึงถึงการพัฒนาในชนบทด้วย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงด้านความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ มิติการพัฒนาของชนบทจึงเน้นที่พื้นฐานวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ผู้มีอำนาจต้องคำนึงถึงความหลากหลายอย่างไม่เท่าเทียมกันในชนบท **สิ่งแรก**ต้องเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ ที่ระบุแนวปฏิบัติทั้งสำเร็จและล้มเหลวร่วมกับเกษตรกร **สอง** ประชาชนจะสะท้อนปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนา และจะแนะนำสิ่งที่เหมาะสมแก่ชาวบ้าน **สาม** ต้องมองการพัฒนาในระยะยาวที่สอดคล้องกับปัญหาของประชาชน เช่น การถือครองที่ดิน ซึ่งจะเป็นการประกอบอาชีพอย่างถาวร **สี่** เกษตรกรต้องพึ่งพาตนเองได้ รัฐจะเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเอง และ **ห้า** ผู้ปฏิบัติงานด้านพัฒนาชนบทต้องเสียสละ และอุทิศตนด้วยจิตวิญญาณอย่างแท้จริง (R. Chambers, อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2556) (Matt Mettkaroonjit, 2013) ฉะนั้นแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในชนบท จึงขออนุทฤษฎีที่สำคัญพื้นฐานที่สามารถส่งผลต่อชนบทโดยตรงเพียง 3 ทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization Theory)

1. ทฤษฎีการกระจายอำนาจการปกครอง

การกระจายอำนาจการปกครอง คือ การปกครองที่รัฐส่วนกลางมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองตามท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสใช้อำนาจในการปกครองตนเองทั้งหมดหรือบางส่วน มีอำนาจในการ

ตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน ภายใต้หลักการปกครองอันมาจากประชาชนในท้องถิ่น **รัฐบาล**ท้องถิ่นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ของท้องถิ่นอย่างแท้จริง การบริหารการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง ซึ่งมีความเป็นอิสระไม่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐ โดยมีผู้แทนซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน กระทำการในอำนาจบริหารเพื่อกำหนดนโยบายขององค์กรอย่างอิสระ (Daniel Wit, 1967; Chamber's Encyclopedia, 1961 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ ปีติ, 2544) (Saowalak Pitii, 2001) ทั้งยังให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถดำเนินการใดๆ ได้ภายใต้กฎหมาย เป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ต่างๆ ของตนเอง บนพื้นฐานความเป็นเอกภาพภายในประเทศ ภายใต้ข้อจำกัดบางประการโดยการกำกับดูแลของรัฐส่วนกลาง ท้องถิ่นมีพื้นที่รับผิดชอบเฉพาะโดย มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองเท่านั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีผู้แทน มีอำนาจหน้าที่ และมีภาษีเป็นของตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนโดยตรง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2544) (Somkid Lertpaitoon, 2001) ลักษณะสำคัญของ การกระจายอำนาจการปกครอง ต้องมีความเป็นนิติบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีศักยภาพเต็มที่ในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ได้ตามที่ประชาชนต้องการ(ชาญชัย จิตเรลลอาพร, 2552) (Chanchai Chitlaoarporn, 2001) อย่างเป็นทางการ (Autonomy) ในการดำเนินงาน เนื่องจากรัฐส่วนกลางไม่อาจบังคับบัญชาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานตามคำสั่งของรัฐส่วนกลางได้ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหาได้มีอำนาจอธิปไตยแต่อย่างใดไม่ เพราะยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐส่วนกลาง หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทำการใดๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐส่วนกลางมีสิทธิกำกับการ

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

กระทำได้ (มานิตย์ จุมปา, 2554 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ ปิติ, 2544) (Saowalak Piti, 2001) ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ทั้งหมดหรือบางส่วนโดยตรงด้วยการเลือกตั้ง โดยเฉพาะองค์กรที่มีการประชุมเพื่อปรึกษากิจการของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น หากปราศจากการเลือกตั้ง อาจถือได้ว่าไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2544) (Somkid Lertpaatoon, 2001)

2. แนวคิดการกระจายอำนาจการปกครองในสังคมไทย

การปกครองท้องถิ่นของไทยเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองแก่หัวเมือง ต่อมาจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมเมื่อ ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) โดยให้มีหน้าที่รักษาความสะอาด ป้องกันและรักษาความเจ็บป่วย และบำรุงรักษาเส้นทางสัญจร เมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทดลองจัดตั้ง “ดุสิตธานี” เพื่อเป็นแบบอย่างในการปกครองท้องถิ่น และทดลองการปกครองแบบประชาธิปไตย ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ปรับปรุงกิจการสุขาภิบาลให้เป็นรูปแบบการบริหารแบบประชาธิปไตย (Municipality) หรือเทศบาลในปัจจุบัน ต่อมาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ซึ่งก่อให้เกิดพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ มีทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจในการปฏิบัติงานในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ขณะที่พระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 ได้เร่งรัดการปกครองท้องถิ่นให้ขยายไปทั่วประเทศสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 กำหนดให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นผลให้มีองค์การบริหารส่วน

ตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคล (แต่ก็ถูกยกเลิกในปี 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ) ต่อมาจึงตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 โดยกำหนดให้มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเพื่อให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ซึ่งกำหนดให้เป็นเขตการปกครองในรูปแบบพิเศษ โดยการทดลองนำรูปแบบผู้จัดการเทศบาล (City Manager) มาใช้ในการปกครอง ระยะต่อมาจึงออกพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดเขตตำบลที่ไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลเพื่อจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อมาพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีเขตพื้นที่ครอบคลุมเขตของจังหวัด แม้ว่าจะทับซ้อนกับพื้นที่ของท้องถิ่นอื่นก็ตาม (สถาบันพระปกเกล้า, 2545 อ้างถึงใน ไททัศน์ มาลา, 2554) (Titus Mala, 2011)

ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

การพัฒนาแบบทุนนิยมมองว่า ความด้อยพัฒนาเกิดจากการเอารัดเอาเปรียบ ถูกแย่งเอาผลประโยชน์และกำไรไปจากการผลิต การแก้ไขจึงต้องปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองใหม่ ซึ่งต้องส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งพาตนเองให้ได้ (สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์, 2527) (Surachet Vejjapitak, 1984) ความทันสมัยจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ในระบบการเมืองโยหยา เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยี ในการดำรงชีวิตจากแบบเรียบง่ายในสังคมจารีต ไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น เข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าเกษตรกรรมขนาดใหญ่เพื่อจำหน่าย เกิดการจ้างแรงงานภายนอกครอบครัวหรือชุมชนแทนการใช้แรงงานในครอบครัว ใช้ระบบ

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

อุตสาหกรรมในโรงงานและการใช้เครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการเป็นแบบเป็นทางการ ก่อให้เกิดเมืองเพิ่มขึ้นและมีการขยายตัวของสังคมเมือง ซึ่งมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล เกิดชนชั้นกลาง และผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เพิ่มขึ้น โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อของคน จากอำนาจเหนือธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนนิยม เป็นความคิดเชิงเหตุผล บัณฑิตนิยมและวัตถุนิยม สถาบันทางสังคมต่างๆ มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งต้องจัดระเบียบทางสังคมแบบกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น เพื่อบังคับใช้แทนที่บรรทัดฐานและวิถีประเพณีที่ใช้กันในสังคมจารีต (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2547) (Patcharin sirasoonorn, 2004)

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการกระทำของบุคคล ในการพยายามมีอิทธิพลต่อรัฐบาลและระบบการเมือง ตามนัยนี้คือบทบาทของประชาชนเพื่อกระทำการใดๆ ต่อการเมืองทั้งสนับสนุนและคัดค้าน (Lester W. Milbrath and M.L. Goel, 1966 อ้างถึงใน ศิริพล เกษมสุวรรณ, 2529) (Teerapol Kasemsuwan, 1986) โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาประชาชนธรรมดา ต้องหาวิธีการเพื่อมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล ที่มีจุดมุ่งหมาย มีความชอบธรรมที่จะเข้าเรียกร้องผลประโยชน์ ซึ่งเกิดจากกระบวนการรู้สำนึกด้วยตนเองหรือถูกจูงใจก็ย่อมได้ แต่หากทำการกดดันกลุ่มอื่นๆ ที่มีใช้รัฐบาลยังไม่ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, 1967) **ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง** การปกครองของประชาชน มักแสดงออกในรูปแบบ

มาตรฐานทั่วไป เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมทางการเมือง โดยได้จากความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ ไม่มีอคติทางภูมิหลังเชิงสังคมหรือกลุ่มชาติพันธุ์ และมาตรฐานเฉพาะอย่างซึ่งเชื่อมโยงไปถึงสถานะทางสังคมชนชั้น และกลุ่มจำกัดบางประเภท (Gabriel A. Almond and Bingham G. Powell, 1966) ผ่านรูปแบบในช่องทางการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมได้เป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งสามารถวัดค่าได้ค่าสถิติต่างๆ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อผู้สมัคร และการกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการ ก่อให้เกิดกิจกรรมของพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (Party and campaign activities) นัยนี้กล่าวว่ารวมถึงการชักชวนผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนชื่นชอบ อาจเป็นการทำงานร่วมกับพรรคการเมืองหรือผู้รับสมัคร ทั้งการร่วมประชุม ชุมชนทางการเมือง สนับสนุนเงิน และเป็นสมาชิกพรรคการเมืองถาวรอย่างชัดเจน ซึ่งในระยะต่อมาเรียกว่า ผู้ต่อสู้ทางการเมือง บ่อยครั้งเข้าจึงเป็นกิจกรรมของชุมชน (Community Activities) กลุ่มจะร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคมและการเมือง สมาชิกจะตื่นตัวในองค์การที่ร่วมกันจัดสร้างขึ้นอย่างมีเป้าหมายเพื่อขจัดปัญหาสาธารณะในชุมชน เกิดการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting official) บุคคลจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ต่อกลุ่มตนเองเพียงเล็กน้อยในชุมชน แม้ถือเป็นการมีส่วนร่วมแต่มีแบบคับแคบหรือเฉพาะเรื่อง ต่างจากการชักจูง (lobbying) ที่บุคคลติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้นำการเมือง เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ทั้งการคัดค้านหรือสนับสนุนร่างกฎหมายจะบังคับใช้ ซึ่งอาจนำไปสู่การประท้วง (Protestors) เริ่มต้นด้วยการเดินขบวนตามท้องถนน ที่เปิดเผยต่อสาธารณะชนนำไปสู่การจลาจลตามเงื่อนไข อันเป็นความพยายามจะใช้อำนาจอื่นเหนือรัฐบาลทั้งด้านกายภาพ บุคคล และทรัพย์สิน หากรัฐบาลใช้กฎหมายอย่างไม่ยุติธรรม โดยมี

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) เป็นตัวแปรสำคัญเกี่ยวกับการเมืองการปกครองเสมอมา ทั้งสนับสนุนประชาชนต่อต้านรัฐบาลหรือตรงกันข้าม ซึ่งขึ้นอยู่กับ การถกเถียง การให้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอความคิดต่อปัญหาทางการเมือง ทั้งหมดนี้นับเป็นการแสดงออกถึงกิจกรรมทางการเมือง (Sidney Verba and Norman H. Nei, 1971; SuSan Welch, 1975; Lester W. Milbrath and M.L. Goel. 1966; Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, 1967 อ้างถึงใน ชีรพล เกษมสุวรรณ, 2529) (Teerapol Kasemsuwan, 1986) ทั้งนี้ทั้งนั้นยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น **สิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม** เช่น การสื่อสารทางการเมือง การรณรงค์หาเสียง **ปัจจัยส่วนบุคคล** เช่น ทักษะคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ ซึ่งจะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่ตอบสนองจากสิ่งเร้าด้านอื่นๆ **สถานภาพทางการเมือง** ได้แก่ การพิจารณาการเข้าร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นสังคมที่มีการพัฒนาระดับสูงแล้ว กฎเกณฑ์ทางการเมือง ทั้งการออกเสียงเลือกตั้ง รูปแบบวิธีการเลือกตั้ง และแหล่งที่อยู่อาศัย สถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขัน ความขัดแย้ง และการติดต่อส่วนตัวระหว่างพรรคการเมือง โดยมีลักษณะการเลือกตั้งเป็นตัวควบคุม ในส่วนของความรู้สึก ความเข้าใจในตัวผู้สมัคร การโฆษณา และการแบ่งเขตการเลือกตั้ง โดยมักเกี่ยวข้องกับ **สภาพแวดล้อมทางสังคม** เช่น ด้านรายได้ ผู้มีกำลังเศรษฐกิจสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ ด้านการศึกษา ซึ่งผู้มีการศึกษาสูงมักมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ด้านอาชีพ ผู้ที่ทำงานด้านวิชาชีพ มีแนวโน้มถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักธุรกิจ เสมียน ช่างฝีมือ และกรรมกร ด้านอายุ เช่น เมื่อบุคคลอายุเพิ่มขึ้นถึงวัยกลางคนจะมีความสนใจทางการเมืองมาก และมีความสนใจลดลง เมื่ออายุตนเองเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน (เข้าสู่วัยชราหรือผู้สูงอายุ) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นเอกภาพในชุมชน เวลาว่างต่อการเมือง และสุขภาพกายแข็งแรง

ด้านความแตกต่างทางเพศ เช่น เพศชายมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ด้วยการขัดเกลาผ่านจิตสำนึกใจคุณสมบัติเฉพาะตน ทว่าสมัยใหม่มีการเคลื่อนไหวในสิทธิสตรีก็มีความสำคัญไม่น้อยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการเป็นสมาชิกองค์การ มักเป็นตัวแปรพื้นฐานที่ส่งผลให้บุคคลมีพัฒนาการต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นตามลำดับ (Lester W. Milbrath and M.L. Goel. 1966; McClosky, Herbert. 1968; ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, 2521; Jack Jansen อ้างถึงใน ชีรพล เกษมสุวรรณ, 2529) (Teerapol Kasemsuwan, 1986)

สังคมชนบทสมัยใหม่

นิยามชนบทสมัยใหม่

ชนบทในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ไม่อาจอธิบายด้วยแนวคิดคู่ตรงข้ามที่เปรียบเทียบกับสังคมเมืองเหมือนในอดีต ทั้งความซับซ้อนของการผลิตและการบริโภคในวิถีชีวิตประจำวัน การบริโภคความเป็นชนบทโดยคนเมืองในด้านทิวทัศน์ บรรยากาศ วัฒนธรรมงานหัตถกรรม ฯลฯ การถูกดูดซับโดยชนชั้นนำทางการเมืองและรัฐ ไม่ว่าชนบทจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ยังคงเป็นแหล่งผลิตอาหารและทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตพลังงานและการก่อสร้าง (Woods, Michael, 2011) ตัวอย่างเช่นชุมชนชนบทของเม็กซิโก ก่อนหน้านี้อายุ 2 ทศวรรษอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านในบริบทของโลกาภิวัตน์ ไม่สามารถอธิบายด้วยแนวคิดคู่ตรงข้ามในแบบเก่าได้ เช่น ความเป็นชนบท-เมือง ความทันสมัย-ดั้งเดิม และสังคมชาวนา-ไม่ใช่ชาวนา อีกต่อไป สังคมชนบทส่วนใหญ่ในโลกปัจจุบัน มีลักษณะเป็นสังคมชนบทหลังยุคการพัฒนา (post-developmental “rural” society) ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดเรื่องการพัฒนา สังคมชนบทมีลักษณะที่ไม่ใช่ทั้งสังคมสมัยใหม่หรือสังคมแบบดั้งเดิม (Kearney, Michael, 1996) ส่วนชนบทไทยในอดีตนั้นชนชั้นสูงไทยไม่ได้มีความนิยมชมชอบชนบทและ/หรือมีความคิดแบบคู่ตรงข้ามในการอธิบายความ

“ความรักรากฐานมาจากจิตสำนึก”

แตกต่างระหว่าง “เมือง” กับ “บ้าน” โดยเมืองคือพื้นที่ซึ่งมีระเบียบแสดงออกด้วยมารยาท อาชญาสิทธิ์ ภาษากาย การแต่งกาย และศาสนา ในขณะที่ชาวบ้าน/ชนบท คือพื้นที่ซึ่งขาดระเบียบและถูกรอบล้อมด้วยผืนนาชนิด (นิธิเอียวศรีวงศ์, 2557) (Nidhi Eawsriwong, 2014) ขณะที่เมื่อใช้แนวคิดหลังชาวนา (post-peasant) วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของชนบทอีสาน ที่เป็นเงื่อนไขไปสู่การก่อตัวของคนเสื้อแดงในภาคอีสาน พบว่า ความเปลี่ยนแปลงในชนบทหลายทศวรรษก่อนหน้านี้ได้เปลี่ยนชุมชนชนบทอีสานจากสังคมชาวนาไปเป็นสังคมหลังชาวนา ซึ่งทำลายความเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านต่อผู้ที่อยู่อาศัยในชนบท ส่งเสริมให้เกิดความเป็นปัจเจกชนขึ้นในหมู่บ้าน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเมืองกับหมู่บ้าน การขยายตัวของเทคโนโลยีการสื่อสาร นำไปสู่การแตกสลายของวัฒนธรรมประเพณี ส่งเสริมคุณค่าและบรรทัดฐานแบบใหม่ในหมู่บ้าน และยังเชื่อมโยงคนชนบทกับโลกภายนอก ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้พวกเขาเข้าร่วมกับคนเสื้อแดงหลังรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ไปจนถึงความรุนแรง พ.ศ.2553 (อัญชลี มณีโรจน์ (แปล), 2555) (Anchalee Maneeroj, (translator), 2012) แสดงว่าความเป็นชนบทเป็นประเด็นเชิงพื้นที่ แต่ในปัจจุบันคนชนบทกลับสนใจการเมืองมากขึ้น ตามระดับการแข่งขันทางการเมืองเพื่อชิงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จากการเกี่ยวข้องและเรียกร้องความต้องการในวิถีการเมือง

ความเป็นเมืองในชนบท

ปัจจุบันเมืองขยายตัวเชิงพื้นที่มากขึ้น ประกอบกับชนชั้นกลางย้ายจากในเมืองเข้าไปอาศัยในหมู่บ้านตามชนบท (counter-urbanisation) ลักษณะการย้ายถิ่นประเภทนี้พบมากในสังคมชนบทในประเทศที่พัฒนาแล้ว และอยู่ในยุคหลังการผลิต (post-productivism) ประเทศไทยแม้ยังไม่อยู่ในยุคหลังการผลิต แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นชนชั้นกลางในเมืองกำลังย้ายเข้าไปอยู่ตามหมู่บ้านนอกเมืองใหญ่มากขึ้น ตามพื้นที่ที่สวยงามและอากาศดี เช่น ชายทะเล ทิวเขา ซึ่งสามารถตอบสนองด้าน

สถานศึกษา สถานพยาบาล ศูนย์กลางการคมนาคม เทคโนโลยีทางสรรพสินค้า การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเชิงวัฒนธรรม ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ดึงดูดชนชั้นกลางเมืองหลายกลุ่มย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ตามชนบท เป็นผลให้เกิดความเจริญเติบโตของตัวเมืองและการขยายพื้นที่ที่อยู่อาศัยไปตามเส้นทางถนนที่ตัดขึ้นใหม่ (ทับทิม ทับทิม, 2554) (Thabthim Thabthim, 2011) มิติดังกล่าวได้ว่าการเคลื่อนย้ายออกจากเมืองเข้าสู่ชนบทได้ก่อให้เกิดความเจริญแบบเมืองเชิงความสำนึก ในความเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้าของสังคมชนบทเอง

การเลือกสรรความต้องการของชนบท

การพัฒนาชนบทมีความสัมพันธ์กับสังคมเมืองหรือสังคมกึ่งเมือง เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงต่อพื้นที่ใดก็จะส่งผลต่อพื้นที่อื่นเพราะเป็นส่วนแห่งความเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือความยากจนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ในฐานะเป้าหมายของการพัฒนา ต้องเป็นผู้นำการพัฒนาเองในทุกบริบท ประการแรกการใช้สถาบันพื้นเมืองเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตามความต้องการ (Darwin C. Sokoken., 1984 อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2555) (Tin Prachayapruit, 2012) ประการที่สองการปรึกษาหารือกับประชาชนก่อนดำเนินการทางนโยบายรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนทราบถึงการตัดสินใจที่เป็นธรรมกับเอกชน การเป็นหุ้นส่วนการดำเนินการ และการแสวงหาแนวทางช่วยเหลือ (Kenneth J. Davies. 1983 อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2555)) (Tin Prachayapruit, 2012) และประการสุดท้ายหน่วยงานของรัฐ/ภาคราชการต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีเอกภาพของท้องถิ่น ตั้งแต่การแต่งตั้งตัวแทนประชาชนในคณะกรรมการ ชั่นตอนกระบวนการวางแผน และการกำกับงบประมาณบริหาร (Bryant, C. and White, L. G., 1982 อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2555) (Tin Prachayapruit, 2012) ทั้งนี้ถือเป็นการพัฒนาสังคมโดย

“ความรู้มีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

พื้นฐาน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณค่า และการสร้างคุณค่าทางสังคม ที่ทำให้เกิดการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์มากขึ้นในด้านการศึกษา สาธารณสุข บ้านเรือนที่อยู่อาศัย การผลิตให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา ครอบครัวชุมชนเข้มแข็งปลอดภัย มีความต้องการร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนสังคมมากขึ้น มีคุณธรรมที่ทำให้ไม่เบียดเบียนกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (ดิเรก ฤกษ์หรั่ง, ม.ป.ป.) (Derek Kerkray, n.d.)

การเมืองการปกครองสมัยใหม่

หลักประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยมีหลักการสำคัญคือ การให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด มีเสรีภาพ มีความเสมอภาค การปกครองต้องยึดเสียงข้างมาก แต่ต้องคุ้มครองหลักการของเสียงน้อย (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2547)(Prinya Thaewanarumitkul, 2004) แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจำแนกเป็นสี่แนวคิด คือ แนวคิดแรกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐจะทำหน้าที่เป็น “สภา” โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แนวคิดที่สองการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน หรือประชาธิปไตยโดยอ้อม (Representative Democracy) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้คือการที่ประชาชนได้ทำหน้าที่เลือกผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจจากรัฐโดยแทนตนในรัฐสภา ผ่านระบบที่เรียกว่า “การเลือกตั้ง” แนวคิดที่สามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” โดยให้ประชาชนได้มีอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของ “ผู้แทน” ซึ่งก็คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และแนวคิดสุดท้ายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง (สานเสวนาหาทางออก) (Deliberative Democracy) เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อนและมีความแตกต่างหลากหลายได้ (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558) (National Legislative Assembly, 2015) กระแสนี้ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพในยุโรป อเมริกา และบางประเทศของเอเชีย ซึ่งผลลัพธ์คือประเทศเหล่านั้นก้าวไปสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยใช้กระบวนการทางประชาธิปไตยเพื่อก้าวออกจากความด้อยพัฒนาในทุกมิติ

หลักความเสมอภาค

สมัยกลางระบบศักดินาเคยยกเลิกแนวคิดความเสมอภาค และสร้างสังคมชนชั้นที่เน้นด้านที่ดินและบุคคลขึ้น ทว่ากลับยังไม่มีความเสมอภาคภายในชนชั้นดังกล่าว ในขณะที่ชนชั้นกลางได้สั่งสมความเข้มแข็งขึ้นเป็นทวีคูณ กระทั่งนำไปสู่การเรียกร้องให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความไม่เสมอภาคทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2548) (Somkid Lertpaiboon, 2005) ที่เห็นว่าความเสมอภาคจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียม และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้นๆ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2544) (Banjerd singkaneti, 2001) ความเสมอภาคที่แท้จริง ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ที่ต้องคุ้มครองความเสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจด้วย (M-J Redor, 1879-1914 อ้างถึงใน เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2559)(Kriangkrai Charoenthanawat, 2016) เพราะตามหลักประชาธิปไตยต้องปฏิบัติต่อพลเมืองทุกคนอย่างเท่าเทียม บุคคลมีค่าทางหน่วยนับเป็นหนึ่งและปฏิเสธค่าการนับที่มากกว่าหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายสมัยใหม่ที่รู้โดยสามัญสำนึกกว่า มนุษย์เป็นตัวการของกฎหมาย จึงมีศักดิ์ศรีตั้งแต่เกิดจึงมีความเสมอภาคกัน

“ความร่มร่าฐานมาจากจิตสำนึก”

และเท่าเทียมกัน (ภุริชญา วัฒนรุ่ง, 2543 และปรีดี เกษมทรัพย์, 2550 อ้างถึงใน ธนพร ชื่นพัฒนรัฐ, 2555) (Thanaporn Chuenpatanrat, 2012) สำหรับประเทศไทย ได้กำหนดหลักความเสมอภาคไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 4 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ คัดค้านการเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค...ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ (ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนที่ 55 ก, 2557) และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ) พ.ศ.2559 มาตรา 4 คัดค้านการเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอ (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ) พ.ศ., 2559) ฉะนั้นการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยต้องพัฒนารากฐาน คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นปกติวิสัย แล้วตกผลึกเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง (พรหมรินทร์ พรหมเกิด, 2557) (Pornamrin Promgird, 2014)

หลักเสรีภาพ

เสรีภาพหมายถึงความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามที่ตนปรารถนา โดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546) ซึ่งเป็นภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น มีอิสระที่จะกระทำการหรือดเว้นกระทำการ (วรพจน์ วิสสุตพิชญ์, 2543) (Vorapoj Visarutphet, 2000) อันเป็นอำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระจากบุคคลอื่น (บรรเจ็ด สิงคะเนติ, 2543) (Banjerd singkaneti, 2001) ซึ่งสอดคล้องกับคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 ไว้ใน 3 มาตรา คือ มาตรา 1 “มนุษย์ทุกคนเกิดมาและ

ดำรงอยู่อย่างอิสระและเสมอภาคกันในสิทธิ การแบ่งแยกทางสังคมจะกระทำไม่ได้ก็แต่เพื่อประโยชน์ร่วมกัน” มาตรา 2 “วัตถุประสงค์ของสังคมการเมืองทุกสังคมย่อมเป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติซึ่งไม่มีอายุความของมนุษย์ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ ความมั่นคงปลอดภัยและการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง” และมาตรา 4 “เสรีภาพคือความสามารถที่จะกระทำการใดก็ได้ที่ไม่เป็นการรบกวนผู้อื่น ดังนั้นการใช้สิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนก็จะมีเพียงข้อจำกัดเฉพาะที่ต้องยอมให้สมาชิกอื่นของสังคมสามารถมีสิทธิเหล่านี้เช่นเดียวกัน ข้อจำกัดเหล่านี้จะกำหนดขึ้นได้ก็แต่บทกฎหมายเท่านั้น” (F.Luchaire, อ้างถึงใน เกรียงไกร เจริญ ธนาวัฒน์, 2559) (Kriangkrai Charoenthanawat, 2016) เสรีภาพนี้ประกอบด้วย 1) เสรีภาพทางการเมือง ประชาชนผู้บรรลุนิติย่อมมีความเสมอภาคกันในการเลือกตั้ง-ถอดถอนผู้นำทางการเมืองได้ สามารถเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง เพื่อส่งเสริมการแข่งขันนโยบายที่มีคุณค่าต่อสังคม ซึ่งควบคู่ไปกับการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองได้ในทุกช่องทางที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและละเมิดผู้อื่น อาจรวมกลุ่มชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งส่งเสริมหรือคัดค้านพฤติกรรมของรัฐบาลได้ 2) เสรีภาพในทรัพย์สิน บุคคลมีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ตนเองแสวงหามาได้และครอบครองเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยน การสร้างงาน ที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือให้มนุษย์สร้างสรรค์นวัตกรรม 3) เสรีภาพในการนับถือศาสนา ผู้ใดจะละเมิดความเชื่อของบุคคลอื่นไม่ได้ เป็นการปฏิบัติให้เกิดพื้นฐานทางศีลธรรม แต่ต้องไม่สร้างความแตกแยกในหมู่มนุษย์ 4) เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย บุคคลสามารถย้ายถิ่นฐานได้ และตั้งที่อยู่ได้ทั่วอาณาจักรหรือทั่วโลก และ 5) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ บุคคลมีความรู้ ความสามารถ และความถนัดแตกต่างกัน ย่อมใช้เป็นแนวทางในการเลี้ยงดูตนเองได้ชั่วชีวิต (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanawong, 2015)

“ความมีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

หลักความยุติธรรม

หลักความยุติธรรมต้องบัญญัติไว้ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุด แก่ไขยากและกฎหมายใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ ส่วนว่าจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมของรัฐธรรมนูญฉบับนั้นๆ หลักความยุติธรรมมีความหลากหลาย เช่น หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due process of Law) ซึ่งต้องได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันที่มั่นคง (ปัญญา อุดชาชน, 2555) (Punya UdChaChon, 2012) ความยุติธรรมมีลักษณะสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นความจริงแท้ที่มีอยู่แล้วในโลก แต่อาจมีลักษณะสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ และกาลเวลาที่มนุษย์เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งเจตนารมณ์นี้ถูกจัดวางไว้ในฐานะกฎหมายเพื่อปกครองสมาชิกของหน่วย โดยมีความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายที่ยุติธรรมนี้ทุกสถานที่และทุกช่วงเวลา (อรณนิติ ดิษฐอำนาจ, 2546) (Atthaniti Disatharnarj, 2003) ให้เชื่อต่อการดำเนินชีวิตที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานคือ ความสามารถเข้าถึงแหล่งอาหาร เครื่องนุ่งห่มตามฤดูกาล ที่พักอาศัยที่มั่นคงแข็งแรงปลอดภัย และเข้าถึงการรักษาทางการแพทย์สมัยใหม่อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยยับยั้งความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ ก่อให้เกิดสุขภาพกายที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ เข้าถึงการทำงานซึ่งมีชีวิตมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ไม่ถูกคุกคามจากผู้ร้าย หรือภัยสงคราม นับเป็นอิสระเสรีภาพในความเป็นมนุษย์เบื้องต้นที่พึงแสวงหาได้ เพื่อเพิ่มเติมคุณภาพชีวิตให้สมบูรณ์น่าอยู่มากขึ้น โดยได้รับความยุติธรรมที่เอื้ออำนวยแก่การพัฒนาตนเองตามจุดมุ่งหมายที่ปรารถนาที่ไม่ถูกครอบงำการตัดสินใจผลที่ได้คือสันติสุขในสังคมที่มีพื้นฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องมือควบคุมตนเอง (เย็นใจ เลาหวนิช, 2523) (Yenjai Laohwanich, 1980)

หลักกระจายอำนาจ

รัฐต้องให้อำนาจปกครองตนเองในท้องถิ่นเพื่อปกครองตนเอง เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้วิธีการเลือกตั้งสมาชิกในพื้นที่นั้น และองค์กรอิสระ ซึ่งมีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะบางประเภทในท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจตามภารกิจที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น (Philippe ardant et Bertrand Mathieu, 2010 อ้างถึงใน ฐากูร ศิริยุตธวัฒนา, 2559) (Thakun Siriyutwatthana, 2016) ประเทศไทยในฐานะเป็นรัฐเดี่ยวได้นำหลักการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นได้ใช้อำนาจตัดสินใจให้สอดคล้องกับความเป็นนิติบุคคล (แต่ยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ) ขึ้นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นในรูปแบบสภา เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองทางเลือกนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน หากดำเนินการบริหารที่มีประสิทธิภาพย่อมเกิดคุณประโยชน์เชิงประจักษ์ต่อท้องถิ่น กลไกที่คอยควบคุมฝ่ายบริหารคืออำนาจของประชาชนที่สนใจและแสดงออกทางการเมือง เพื่อใช้อำนาจที่มีนี้ควบคุมการปฏิบัติงานให้โปร่งใสมีประสิทธิภาพ กำกับการดำเนินงานในทุกขั้นตอนที่สภาท้องถิ่นอนุมัติ ซึ่งเป็นระบบตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่นทางตรง มีอำนาจให้บริการโครงสร้างพื้นฐานจากรัฐแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นผลผลิตจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งกระจายอยู่ประเทศ ได้ใช้อำนาจที่มีเลือกผู้บริหารทั้งระดับชาติและท้องถิ่น จึงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองเชิงกระบวนการ ประชาชนย่อมตระหนักรู้ในการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ อาจขัดคัดอำนาจนิยมออกจากสังคมไทยได้ระดับหนึ่ง เพราะประชาชนได้เลือกกลุ่มบุคคลขึ้นเป็นรัฐบาลของเราให้บริหารชาติหรือท้องถิ่น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanawong, 2015) เมื่อประชาชนในชนบทรับรู้ถึงหลักการเหล่านี้ สันนิษฐานได้ว่า การพัฒนาการเมืองการปกครองภาคประชาชน ย่อมเกิดผลสัมฤทธิ์ที่มี

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ประสิทธิภาพทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทาง
การเมืองของประเทศในทุกพื้นที่แบบก้าวกระโดด

แนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคม
ชนบทสมัยใหม่

การพัฒนาด้านกระบวนการ

ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องได้รับ
แรงเสริมจากชีวิตสังคม ผ่านการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น
ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติการ
เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนา ที่
ซึ่งต้องเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน เป็น
การเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจด้านข่าวสารการเมือง
ทราบชัดถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้มีสิทธิ
เลือกตั้ง ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านทัศนคติที่
ถูกต้องต่อระบอบประชาธิปไตย เห็นประโยชน์ที่พึงจะ
เกิดขึ้นและความสำคัญต่อชุมชน อันเป็นความรู้ลึกซึ้ง
บวกต่อกระบวนการมีส่วนร่วมเชิงจิตวิสัย (สิทธิศักดิ์
พัฒนชัย, 2558) (Somsak Patanachai, 2015) เท่ากับว่า
ประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนความจำเป็น มีบทบาทใน
การเมืองเชิงระบบมากขึ้น โดยมีรัฐเป็นผู้ขยายช่อง
ทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้เกิดการ
เรียนรู้ และตัดสินใจร่วมกัน ภายใต้รัฐธรรมนูญเป็น
กรอบกติกาที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (อรณิชา รุ่งธิพานนท์,
2559) (Ornich Rungtipanon, 2016) แม้แต่การออกเสียง
ประชามติยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือประชาธิปไตยทางตรง
สมัยใหม่ เป็นกลไกออกเสียงตัดสินใจทางการเมือง
โดยตรงของประชาชน ซึ่งถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบ
ตัวแทน เพื่อเป็นส่วนเสริมการทำงานของสถาบัน
การเมืองหลัก ให้ดำเนินไปภายใต้เจตจำนงของประชาชน
มากที่สุด ซึ่งต้องดำเนินการภายใต้บทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญเท่านั้น (นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และชาย ไชย
ชิต, 2552) (Nakarin Mektrairat & Chay Chaichit,
2009)

การพัฒนาด้านโอกาส

ชุมชนชนบทเป็นแหล่งรวมประชากรส่วนใหญ่
ของประเทศ เป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่หล่อเลี้ยง
ระบบการผลิตของประเทศ และเป็นแหล่งกำเนิดและ
ดำรงอยู่ของวัฒนธรรมดั้งเดิม (สมบัติ พันธวิศิษฎ์,
ม.ป.ป.) (Sombat Pamvisit, n.d.) ในอดีตการพัฒนา
สังคมไทยภายใต้แผนพัฒนาฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ.2504
เพื่อให้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศเข้าสู่ความทันสมัย แต่
ทว่าชาวนา-ในภาคอีสาน ภาคเหนือ บางพื้นที่ของภาค
ตะวันตก ยังมีอาจบรรลุถึงเป้าหมายตามที่รัฐต้องการ
และคาดหวัง ตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่
กำลังขยายตัวได้ ส่วนใหญ่ยังอยู่ในห่วงโซ่ความยากจน-
มีหนี้สิน เกิดการขายแรงงานเคลื่อนที่ไปตามภูมิภาคและ
ท้องถิ่นอื่น ยิ่งเป็นประจักษ์ว่าความยากจนเป็นผลผลิต
มาจากโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม-เศรษฐกิจ-
การเมือง (Keyes, Charles F., 2006 อ้างถึงใน รัตนา
บุญมัยยะ โตสกุล, 2550) (Rattana Boonmathaya
Tosakul, 2007) คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยดำรงชีวิตโดยมี
ความสัมพันธ์อยู่กับ “ชนบท” ในหลายๆ ระบบ
ความสัมพันธ์ กระบวนการเคลื่อนเข้าสู่การปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยจึงสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ “ชนบท”
อย่างมีนัยสำคัญ แต่การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของ
“ชนบท” ที่สัมพันธ์กับกระบวนการเคลื่อนเข้าสู่ความเป็น
ประชาธิปไตย (Democratization) กลับมีไม่มากนัก หลัง
ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงที่เกิดขึ้นใน พ.ศ.
2552-2553 ทำให้เกิดความสนใจที่จะอธิบายคนกลุ่ม
ใหม่ในสังคมขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำความเข้าใจ
พลวัตหรือความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ทาง
สังคม การเมือง และเศรษฐกิจในทุกมิติ ที่ส่งผลต่อการ
จัดตั้งทางสังคมในรูปลักษณะใหม่ ๆ และความคาดหวัง
ของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อรัฐและสังคม รวมทั้งความ
คาดหวังของคนกลุ่มใหม่ในชนบทของสังคมไทย (อรรถ
จักร์ สัตยานุรักษ์, 2557) (Attajak Sattayanurak, 2014)
ตามที่ยอมรับกันว่า ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่อยู่ใน

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ชนบท แนวคิดนี้จึงเสริมการพัฒนาการเมืองเชิงพื้นที่ บุคคล และโอกาส เพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการเมืองให้ก้าวหน้าด้วยน้ำมือชาวชนบท ให้มีโอกาสดังออกซึ่งความต้องการทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังเช่น เหตุการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองกับ นักการเมืองระดับชาติเมื่อปี พ.ศ. 2549 ที่เรียกร้อง อำนาจอธิปไตยจากรัฐบาลเดิมและจากคณะรัฐประหาร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2553 เกิดการแบ่งฝ่ายความคิดทาง เมืองที่สนับสนุนนักการเมืองของกลุ่ม และเมื่อปี พ.ศ. 2557 เกิดการเจรจาระดับตัวแทนของกลุ่มที่พลเมือง สนับสนุน เพื่อให้เกิดจากตัดสินใจทางการเมืองร่วมกัน ระหว่างคู่ขัดแย้ง แม้ไม่ประสบความสำเร็จระดับข้อตกลง ร่วมก็ตาม แต่นั่นคือสัญลักษณ์ของการมีโอกาสดังเมือง แบบตัวแทนของกลุ่ม ในการตกลงแลกเปลี่ยนความต้องการของประชาชนทั่วทั้งประเทศ

การพัฒนาด้านกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐคือผลผลิตของจิตใจและเจตนารมณ์ อาจเพิ่มหรือลดขนาดได้ อาจมีผู้คนหลายกลุ่มหลายเผ่า อาศัยอยู่ในรัฐของแคว้นเดียวกัน รัฐจึงเป็นพื้นที่ กระตุ้นเจตนารมณ์ของคนบางคนให้เป็นจริง รัฐจึงเป็น ตัวแสดงขอบเขตแห่งเจตนารมณ์ของคนๆ หนึ่ง (สมบัติ จันทรวงศ์ (แปล), 2558) (Sombat Chantarawong, (Translator), 2015) การปกครองต้องเป็นการโอนอำนาจทางการเมืองจากกลุ่มคนในเมืองไปสู่กลุ่มคนในชนบท เป็นการเปลี่ยนทัศนะที่เน้นความสำคัญของสถาบันทางการเมืองไปเน้นความสำคัญของปัจเจกชน และเปลี่ยนจากการเน้นทางระเบียบแบบแผนของงานไปสู่ความต้องการของประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2545)(Sombat Thamrongthanawong, 2002) ทั้งในระดับการกำหนดตัวผู้ปกครองผ่านกระบวนการเลือกตั้งทั้งนิติบัญญัติและบริหาร เพื่อยืนยันสิทธิในการเป็นเจ้าของอำนาจในท้องถิ่น ให้กระทำการเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะก่อให้เกิดการผลักดันการ

ตัดสินใจของรัฐบาลต่อความต้องการของพื้นที่โดยตรง เพราะความต้องการในแต่ละพื้นที่ที่หลากหลาย จึงจำเป็นต้องกระทำการบางอย่างเพื่อให้ความต้องการของกลุ่มได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหาร โดยการต่อรองเชิง **วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล**ทั้งการคัดค้านหรือสนับสนุนต่อนโยบายและการบริหาร แม้จะเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมแบบคู่ตรงข้ามก็ตาม ถือเป็นการยกระดับการ **ชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง**ก่อให้เกิดปฏิกริยาจากรัฐบาล ในด้านที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องของประชาชน ในกระบวนการนี้ประชาชนต้องสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยสำนึกในสิทธิและผลประโยชน์ที่พลเมืองพึงได้จากรัฐ เริ่มตั้งแต่การติดตามการเมือง การเข้าไปมีบทบาททางการเมือง และการเข้าไปต่อสู้ทางการเมือง ด้วยเงื่อนไขปัจจัยกระตุ้นคือ สื่อสารมวลชน เอกสารรณรงค์ การประชุมพูดคุยระหว่างกลุ่ม (Burkhart, et al., 1972; Milbrath, 1965 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558) (Sombat Thamrongthanawong, 2015) ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากำหนดเป็นนโยบาย บางกรณีอาจดำเนินการผ่านกระบวนการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยากร หวังมหาพร, 2555) (SupachaiYawanpraphas and PiyakornWongmahaporn, 2012) โดยเฉพาะนักทฤษฎีทางสังคมและการเมืองต่าง เชื่อว่า เงื่อนไขของความเป็นประชาธิปไตยโดยผู้คนในสังคม ต้องมีพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย ยังเป็นตัวการกำหนดคุณภาพของนักการเมือง และสถาบันทางการเมืองแบบองค์รวมด้วย ในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยมาก ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557) (Pornamrin Promgird, 2014)

สรุปและอภิปรายผล

พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 ต้องได้รับการปฏิบัติทางการเมืองการปกครองอย่างเสมอภาค เพื่อให้ประชาชนในรัฐเกิดความสำนึกในอำนาจที่ตนมีอยู่ สามารถใช้อำนาจนั้นให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย และก้าวหน้าแก้ตน ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นทุกระดับของไทย ฉะนั้นแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่ในบทความชิ้นนี้จึงเสนอใน 5 แนวทาง ดังนี้

การกำหนดบทบาทพลเมืองด้านการเมืองในรัฐธรรมนูญ การบัญญัติให้บุคคลสามารถร่วมกันตั้งพรรคการเมือง เพื่อแข่งขันกับพรรคของกลุ่มบุคคลอื่น นับว่าเป็นพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนสมัยใหม่ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วทั้งราชอาณาจักรในทุกภูมิภาค มีโอกาสที่จะเข้าร่วมการเมืองระดับชาติ แล้วกำหนดความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อชนบท ทั้งนี้เป็นไปตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับประชามติ พ.ศ. 2559 มาตรา 45 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งต้องสอดคล้องกับ “กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกรบกวนหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2559)

การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบโพธิ์

ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม ในเมื่อพลเมืองสำนึกอำนาจและการใช้อำนาจการเมือง จึงต้องแสดงความต้องการการมีส่วนร่วมให้ขยายออกไปสู่องค์กรของรัฐ ภายใต้ช่องทางตามพระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งได้ระบุการมีส่วนร่วมภาคประชาชนไว้ชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีสองกลุ่มแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเมืองผสมกันก็ตาม คือ กลุ่มที่มีความเข้าใจในบทบาท รับรู้สถานการณ์ และมีความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมทางการเมือง และกลุ่มที่ยอมรับอิทธิพลชนทางการเมือง ซึ่งขาดความตื่นตัวที่จะแสดงออกในทุกด้านเกี่ยวกับการเมือง (พฤติสาณ ชุมพล, ม.ร.ว., 2556) (Prithisan Chumpol, 2013) ฉะนั้นในสังคมและ/หรือชนบทไทยในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาด้านประชาธิปไตย จึงควรเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าการยอมรับอำนาจอื่นนอกเหนือระบอบประชาธิปไตย

การจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย การเมืองในทุกองค์กรก็เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้โดยชอบธรรม ระบอบประชาธิปไตยภายในรัฐถือกำเนิดเพื่อแบ่งปันทรัพยากรทั้งนามธรรมและรูปธรรมแก่พลเมืองอย่างชอบธรรม เพื่อให้การดำเนินชีวิตภายในรัฐมีคุณค่าและเกิดความหมายแก่ตนเอง สามารถออกแบบวิธีการทางการเมืองร่วมกับผู้นำทางการเมืองทุกระดับ ซึ่งจะเกิดการแลกเปลี่ยนความต้องการที่เป็นจริงของสังคมและชนบท หรือหากเกิดความขัดแย้งก็ต้องจัดด้วยระบอบประชาธิปไตยตามกฎหมาย โดยมีพรรคการเมืองเป็นตัวแทนความต้องการของประชาชน มีความสัมพันธ์และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ ในขณะที่พรรคการเมืองย่อมได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ชอบธรรม นำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่ม (เอกวิทย์ มณีธร, 2554) (Ekawit Maneethorn, 2011) ซึ่งกระจายอยู่ทุกพื้นที่และทุกองค์กร ถือเป็นการจัดสรรความต้องการตามเจตนารมณ์

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

ของระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความเสมอภาคต่อพลเมืองในปัจจุบัน

การไม่ใช้อำนาจรัฐคุกคามประชาชน
เจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่คุกคามพลเมืองด้วยอำนาจนอกเหนือกฎหมาย ทั้งเชิงกลั่นแกล้งด้วยข้อกฎหมายที่คุกคามความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน การจำกัดบทบาททางการเมืองด้วยอุบายร้ายกาจ เพื่อปกป้องอำนาจและผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐเอง เมื่อพลเมืองถูกระงับจากเจ้าหน้าที่รัฐ คุณค่าทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงหายไปจากศรัทธาประชาชนอย่างสิ้นเชิง ไม่ก่อให้เกิดการขัดเกลาทางการเมืองเชิงบวกต่อพลเมืองในชนบทที่แท้จริง โดยเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับประชามติ) พ.ศ. 2559 มาตรา 27 "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" "การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้" (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2559) แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่ละเมิดประชาชน แต่ต้องส่งเสริมประชาชนให้ได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่รัฐด้วยความพึงพอใจ

5. การกระจายอำนาจระดับท้องถิ่นที่ยุติธรรม เมื่ออำนาจการเมืองการปกครองถูกกระจายไปยังท้องถิ่น การคัดเลือกผู้นำในท้องถิ่นต้องโปร่งใสเสมอภาคโดยไม่ถูกปิดกั้น จากอำนาจอื่นและเล่ห์กลของผู้มีอำนาจส่วนท้องถิ่นและส่วนภูมิภาค อำนาจที่พลเมืองในชุมชนมีตามบทบัญญัติต่างๆ ต้องถูกใช้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ปราศจากการกีดขวางจากอุปสรรคอื่นทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ ทั้งด้านกายภาพและจิตใจ เนื่องจากการเลือกตั้งได้กระตุ้นผู้สนใจทางการเมืองหน้าใหม่เข้ามาบริหารองค์กร ทำให้ประชาชนเกิดสัมพันธ์ต่อรัฐแนวราบ (ชัยพงษ์ สำเนียง, 2557) (Chaipong Somnang, 2014) โดยเฉพาะกลุ่มสตรีกับการเมืองท้องถิ่นซึ่งงานวิจัยชิ้นหนึ่งกล่าวว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนด้านการติดต่อกับทางราชการ และด้านการเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมพรรคการเมืองอย่างก้าวหน้ากว่าในอดีต (ลีซาริสมี วาแม, 2558) (Srizarismee Wamae, 2015) ทั้งหมดนี้เป็นการแสดงบทบาททางการเมืองที่หลากหลายของกลุ่มผู้สนใจการเมืองท้องถิ่นที่ชัดเจนเป็นระบบ

พื้นฐานความคิดและแนวปฏิบัตินี้คาดว่า การเมืองการปกครองสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้จริง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน แสดงบทบาททางการเมืองในทุกด้านทั้งการสมัครเป็นผู้นำท้องถิ่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้นำ การเรียกร้องความดีการ การขอคำชี้แจงจากผู้นำ และการกดดันผู้นำให้ลาออกจากตำแหน่ง ล้วนเป็นแนวทางการส่งเสริมศักยภาพของพลเมืองในชนบท ที่ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เชิงเอกภาพทุกพื้นที่และทุกกลุ่มบุคคล เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่ ที่มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการและเอื้อต่อการปฏิบัติให้สังคมชนบทก้าวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2559). **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2559. **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. (ฉบับประชามติ)**.
- จรัส สุวรรณมาลา. ม.ป.ป.. **วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย**. คณะบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2557). **คนกลุ่มใหม่ในชนบทกับการเมืองท้องถิ่น**. วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 11 (1) : 128.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2552). **การบริหารจัดการงานท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฐาณู ศิริฤทธิ์วัฒนา. (2559). **หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ : หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ณรงค์ เล็งประชา. (2523). **สังคมวิทยาชนบทและเมือง**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ณรงค์ เล็งประชา. 2544. **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. ม.ป.ป.. **หน่วยที่ 2 ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2555). **การบริหารการพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทาง และปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทับทิม ทับทิม. 2554. **ลูกทุ่งหรือลูกกรุง? : ความเป็นเมืองในชนบทไทย**. วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 30 (2): 147.
- ทัศน พงศ์การกิจ. 2558. **บริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 9 (1): 7-8.
- ไททัศน์ มาลา. (2554). **การปกครองท้องถิ่นไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน**. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 1 (2): 32.
- ธนพร ชื่นพัฒนรัฐ. (2555). **ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและความเสมอภาคของบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาของผู้ถูกคุมขัง**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีรพล เกษมสุวรรณ. (2529). **ความรู้สึกเห็นต่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และชาย ไชยชิด. (2552). **การออกเสียงประชามติ: กระบวนการประชาธิปไตยทางตรงสมัยใหม่**. วารสารสถาบันพระปกเกล้า. 7 (3): 24.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). **ชนบทนิยมในการเมืองไทย**. มติชนสุดสัปดาห์ 28 พฤศจิกายน – 4 ธันวาคม 2557.

“ความรู้มีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

- นิติ เอียวศรีวงศ์. ม.ป.ป.. เมืองในสังคมไทยสมัยใหม่. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเชิด ภารศรี. (2553). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษากรณีอำเภอป่าสัก จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2543). หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญใหม่. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2544). สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) เรื่อง หลักความเสมอภาค. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าของคุรุสภา.
- ปัญญา อุดชาชน. (2555). ความยุติธรรมกับรัฐธรรมนูญภายใต้ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 5 (2): 53.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2547). คำบรรยายวิชา น. 731 ปัญหากฎหมายมหาชน. คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง.(2553). การลุกขึ้นสู้ของคน “ยอดหญ้า” บทวิเคราะห์ในเชิงมิติการเมือง. Red Why: แดงทำไม. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท. คณะรัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปารวดี โอบอ้อม. (2555). ชนชั้นทางสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบชนชั้นกลางและชนชั้นล่างในอำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2547). แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. 2557. วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 31 (3): 172.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. 2553. รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พฤติสาณ ชุมพล, ม.ร.ว.. 2556. ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

“ความริเริ่มรากฐานมาจากจิตสำนึก”

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก.นนทบุรี : บุ๊คพอยท์วิชาการ.
- เย็นใจ เลหาวิช. (2523). “การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 14 สิงหาคม – กันยายน 2523: 9.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (ม.ป.ป.). โลกาวัดถิ่นท้องถิ่นนิยมกับการโยกย้ายถิ่น. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยบูรพา 2 (2): 1.
- รัตนา บุญมัยยะ ไตรกุล. 2550. ชวนนาอีสาน ชชาติไทย และการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 19 (1): 93–94.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). เล่ม 131 ตอนที่ 55 ก. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557.
- ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. 2553.สามเหลี่ยมไม่เขี่ยอันญเขา: บริบทเชิงโครงสร้างของขบวนการคนเสื้อแดง. Red Why: แดงทำไม. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ และปิยากร หวังมหาพร. (2555). นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- ลีซาริสมี วาแม. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาครจังหวัดนราธิวาส. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย. (2558). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารช่อพะยอม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 26 (1): 73.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2544). สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) หมวดทั่วไป เรื่อง 4 การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: องค์การตำราสุสภา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2548). กฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักการใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมจิต โยธะคง. ม.ป.ป.. สังคมไทยกับการบริหารการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมชัย ภัทรธนานันท์. เขียน. อัญชลี มณีโรจน์. แปล. 2555. “การเมืองของสังคมชาวนา: เงื่อนไขการก่อตัวของคนเสื้อแดงในภาคอีสาน.” พ้าเดียวกัน 10 (2): 142.
- สมบัติ จันทรวงศ์, (แปล). (2558). เจ้าผู้ปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.

“ความริ้วกรุ่นมาจากจิตสำนึก”

- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2528). “การระดมพลังมวลชน”, พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2545). การเมืองอเมริกา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2558. การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมบัติ พันธวิศิษฐ์. ม.ป.ป.. ชุมชนชนบทบนเส้นทางแห่งการพัฒนาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
- สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์. (2527). “ประมวลสาระสำคัญจากเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง นโยบายการพัฒนาประเทศ : แนวคิดการศึกษาวิจัย”. จุลสารไทยคดีศึกษา. 2: 40.
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.(2558). สารานุกรมการเมืองไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๓ เรื่อง การเมืองไทยในบริบทความเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่น. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการฯ.
- เสาวลักษณ์ ปิติ. 2556. แนวทางในการหารูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย: ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมของสภาองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกวิทย์ มณีธร. (2554). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม. ที. เพรส..
- อรณิช รุ่งธิพานนท์. (2559). ประชาธิปไตยทางตรงสมัยใหม่กับการเมืองภาคประชาชน. สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. 2557. ความเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็น “เมือง”ของสังคมชนบท : กระบวนการเคลื่อนไปสู่ “ประชาธิปไตย”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 6 (2): 96.
- อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ. 2546. คำกล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง การใช้กฎหมายกับความยุติธรรมเพื่อประชาชน. การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 3 วันพุธที่ 17 กันยายน 2546 เวลา 11.00 –11.45 น. ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2556. สอนนคราประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. 2559. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล, และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. 2557. การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 7 (1): 7.

Reference

- Aree Naipinit, Patarapong Kroeksakul and Thongphon Promsaka Na Sakolnakorn. (2014). Adjustment under Globalization. SKRU ACADEMIC JOURNAL. 7 (1): 7.

- Arituch Kaewkosaba.(2019). **Democratic political culture**. Academic Office of the Secretary of the House of Representatives
- Anek Laothamatas (2013). **A Tale of Two Democracies**. 9th Edition.Bangkok: Matichon Book.
- Atthaniti Disatha-amnarj.(2003).**Special Speech Applying law to justice for the people**. 3rd National Law Conference Wednesday, 17 September 2003 at 11.00–11.45 hrs.IMPACT Convention Center, Muang Thong Thani, Nonthaburi
- Attajak Sattayanurak (2014). **Change to The "city" of rural society: the process of moving toward "democracy"**. Journal of Humanities and Social Sciences, Surattani Rajabhat University. 6 (2): 96.
- Banjerd singkaneti. (2001). **Encyclopedia of the Constitution of the Kingdom of Thailand (1997), Equality Principles**. Bangkok: The Teachers Trade Organization.
- Banjerd Singkaneti. (2000).**The fundamental principles of human rights, freedom and dignity in the new constitution**. Bangkok: Winyoochon.
- Booncherd Marasri. (2010).**The role of the village headman on the enhancement of political participation of the people. A Case Study in Bung Samakkhi Khampangphet**. Master Thesis: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chaipong Somniang.(2014).**New people in rural areas with local politics**. Journal of the Graduate Office of Volunteers Thammasat University. 11 (1): 128.
- Chanchai Chitlaoarporn. (2009). **Local Management**. Bangkok: The Political Science Association of Kasetsart University.
- Derek Kerkray.(n.d.).**Unit 2: Theories and Approaches for Social Development**. Sukhothai Thammathirat University.
- Ekawit Maneethorn. (2011).**political science**. 3rd edition, Bangkok: limited partnership M.T.press.
- Government Gazette.(2014). Book 131, **Chapter 55, Constitution of the Kingdom of Thailand. (Temporary)** BE 2014.
- Gabriel A. Almond and Bingham G. Powell. 1966. **Comparative Politics : A Development Approach**. Boston : Little, Brown and company.
- Drafting Committee,Office of the Secretary of the House of Representatives.2019. Draft Constitution of the Kingdom of Thailand BE.... (referendum)
- Jaras Suwanmala. (n.d.).**Local political culture in Thailand**. Dean, Faculty of Political Science Chulalongkorn University.
- Kearney, Michael. 1996. **Reconceptualizing the Peasantry: Anthropology in Global Perspective**. Colorado: Westview Press.

- Kriangkrai Charoentanawat .(2016). **Basic principles of public law on state, constitution and law.** Bangkok: Winyoochon
- Matt Mettkaroonjit.(2013).**Development Strategies : From theory to proactive practice.** Nonthaburi :Bookpoint Vcharkarn.
- Narong Seng Pracha. (1980). **Rural and Urban Sociology.** Bangkok: Krung Siam Printing
- Narong Seng Pracha. 2001. **The Thai Way.**Bangkok: Odean Store
- Nakarin Mektrairat & Chay Chaichit.(2009).**Referendum: The modern direct democracy process.** Journal of King Prajadhipok's Institute 7 (3): 24.
- Nidhi Eawsriwong.(2014).**Rural Popular in Thai Politics.** Matichon Weekend 28 November–4 December.2014.
- Nidhi Eawsriwong.(n.d.).**The city in modern Thai society.**Department of History Faculty of Humanities Chiang Mai University.
- National Legislative Assembly. (2015).**Encyclopedia of Thai Politics for Youth Volume 3, Thai Politics in Context, Linkages with Other Regions.** Bangkok: Sub-committee.
- Ornich Rungtipanon (2016). **Modern Direct Democracy and Public Politics.** Office of the Secretariat of the House of Representatives.
- Punya Udchachon. (2012). **The Justice and The Constitution for the Asean Community in 2015.** Naresuan University. 5 (2): 53.
- Prinya Thaewanarumitkul (2004). **Lecture 731 Public Law Issues.** Faculty of Law: Thammasat University
- Prapart Pintobtang. (2010). The uprising of the people "Grass" Political Dimension Analysis Red Why: Red Why. Open the book.
- Piyanush Ngernklay.....and group.(1997).**Research Report Political Participation of the People: A Comparative Study of People in Urban Areas and Rural People.** Faculty of Political Science: Ramkhamhaeng University
- Paravati Obom.(2012). **Social Stigma and Political Participation: A Comparative Case Study of Middle and Lower Classes in Amphoe Mueang Chiang Mai, Chiang Mai.** Master Thesis: Chiang Mai University.
- Patcharins sirasoontorn. (2004). **Concepts and theories of social development. Teaching materials for social development.** Faculty of Social Science: Naresuan University
- Pornamrin Promgird (2014). **Political Culture and Development of Democracy in Isan Rural: A Case Study of People in Kham Bong Village. Clean and Clean Village, Amphoe Nam Phong,**

- Khon Kaen.** Faculty of Humanities and Social Sciences Faculty of Humanities and Social Sciences: Khon Kaen University 31 (3): 172.
- Phusit Khantikul. 2010. **Research Report. Political Participation Model of Dusit, Bangkok Metropolis.** Suan Sunandha Rajabhat University.
- Prithisan Chumpol.(2013). **Political system:basic knowledge.**12th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Rungnapa Yanyongkasemsuk.(n.d.). **Local globalization is popular with the past.** Journal of Political Economy Burapha University 2 (2): 1
- Rattana Boonmaythayayosakul. 2007. The Northeastern Thai farmers and the development to modern. Journal of Social Science 19 (1): 93–94.
- Royal Academy,**Dictionary of the Royal Institute of Thailand, 1999.** (2003). Bangkok: Nanmeebooks Publications
- Thakun Siriyutwatthana. (2019).**Constitutional Law: Fundamental Principles of Constitutional Law and Democracy.**Bangkok: Winyoochon.
- Tin Prachayapruit .(2012). **Development Management: Meaning, Content, and Problem Solving.** Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Thabthim Thabthim.2011. **Lukthung or Lukkrung : The countryside in Thailand.**Journal of Sociology, Anthropology Chiang Mai University. 30 (2): 147.
- Thassana Puttikankit.2015.**Community context under semi–urban semi–urban society.** Academic Journal, Far East University Far East University 9 (1): 7–8.
- Titus Mala.2011.**Local governance in the transitional period.** Journal of Valleys Rajamangala University of Technology Thanyaburi (2): 32.
- Thanaporn Chuenpatanrat.(2012).Problems of rights and equality of persons: Case study on the right to elect the parliamentarians of detainees. Master of Laws: Dhurakijpundit University
- Teerapol Kasemsuwan, (1986). Political Offense and Political Participation in Bangkok. Master's thesis: Chulalongkorn University
- Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson. 1967. **No Easy Choice.** Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press.
- Supachai Yawanpraphas and Piyakorn Wongmahaporn. (2012). **Local Thai Public Policy.** Bangkok: Golden Point.
- Srizarismee Wamae.(2015).**Political Participation of Local Women in Si Sakhon District, Narathiwat Province.** Master Thesis: Hatyai University.

- Somsak Patanachai.(2015).**Development model of political participation of the people:A case study of Songpuay Municipality, Namon District, Kalasin Province.** Chophayom Journal Mahasarakham Rajabhat University. 26 (1): 73.
- Somkid Lertpaitoon. (2001). Encyclopedia of the Constitution of the Kingdom of Thailand (1997). Bangkok: The Teachers Trade Organization.
- Somkid Lertpaitoon. (2005).**Constitutional Law New Principle of the Constitution of the Kingdom of Thailand, 1997.** Bangkok: Thammasat University Press.
- Somjit Yothakong .(n.d.).**Thai Society and Management for Agricultural Extension and Development.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- Somchai Pattaranananan,(Write) & Anchalee Maneeroj,(translator). (2012). **Politics of the Peasant Society: Conditions for the Formation of the Red Shirts in the East.** The same sky 10 (2): 142
- Sombat Chantarawong, (Translator).(2015). **Parent.** 9th Edition. Bangkok: The Foundation for Democracy and Development Studies. Lighthouse Printing Project
- Sombat Thamrongthanawong. (1985). **“Mobilizing the Masses”, Thai Social and Cultural Basis.** Bangkok: Sukhothai Thammathirat University.
- Sombat Thamrongthanawong. (2002). **Politics of America.** 4th edition. Bangkok: Sema Dharma.
- Sombat Thamrongthanawong. (2015). **Politics: Concepts and Development.** 22nd edition. Bangkok: Sema Dhamma.
- Sombat Panvisit. (n.d.) Rural communities on the path of development of the Lao People's Democratic Republic
- Surachet Vejjejitak .(1984).**"The essence of the seminar on national development policy: the concept of research"**. Thai Khadi Journal. 2:40.
- Saowalak Pitii. (2013).**Formation of Local Government Model in Thailand: A Case Study of the Participation of Community Organization Council in Local Government Administration.** Master of Laws: National Institute of Development Administration
- Vorapoj Visarutphet. (2000). Constitutional rights and freedoms. Bangkok: Winyoochon.
- Woods, Michael. (2011). **Rural.** London and New York: Routledge.
- Wiangrat Netipho.(2010).Triangle does not mount the mountains: the structural context of the Red Shirts movement. Red Why: Red Why. Open Book.
- Yenjai Laohwanich.(1980). **"Education and development of quality of life"**. National Education Journal. August 14 – September 1980: 9

“ความรู้มีรากฐานมาจากจิตสำนึก”

	Name :	Mr.Anucha Palakul
	Address :	65/1 No 6 Academic Service Unit of Faculty of Social Sciences at Wat Phraroo Phetburi Province
	Education :	Master of Arts (Social Development Administration) National Institute of Development Administration (NIDA)
	Work :	Director of Bachelor of Political Science at Academic Service Unit of Faculty of Social Sciences at Wat Phraroo Phetburi Province